

Muziekvereniging "Juliana" Almen

Door Henk Muileman

't Is donderdagavond, bijna half acht, het waait en het regent. Op de trap naar de bovenzaal van Ons Huis lopen mensen met koffers en tassen. Boven brandt het licht en worden stoelen klaargezet. Henk Jansen zit al achter de pauken en is bezig zijn instrumenten te stemmen. Dirigent Wilfred Kampjes staat aan de overkant van de zaal te praten met Roelien. Binnenkomende muzikanten zoeken een vrij plekje op de tafels van de schoolkinderen om daar hun instrumenten uit te pakken. Achter het schoolbord hangt de kapstok. Ik kan mijn jas nog net kwijt.

Teun Boschloo komt binnen met een contrabas. Toen ik naar de muziek fietste zag ik hem daar al mee lopen op de Whemerweg. Annemarie, die met me mee reed, vertelde me onderweg dat Teun al geruime tijd thuis aan het studeren was geweest op dit instrument, en dat hij vanavond zijn kunsten wel eens wou vertonen.

Leuk ! Mijn avond kan al niet meer stuk.

Ik zoek mijn plaats in het orkest. De stoelen in mijn buurt zijn nog leeg. Even tellen: 1,2,3, ...6 stoelen zijn voor de 3^e klarinetten, de 7^e stoel is voor mij.

Thijmie plaatst haar drumstel, daarbij geholpen door Leon. Ook Bas Pelgrum is druk in de weer met allerlei slagwerkinstrumenten. Achter mij staat een enorme grote trom, met een geluid als een donderbui. Je voelt het geluid trillen in je buik.

Ik vouw mijn lessenaar uit en pak de dempers en mijn muziekmap. Nadat de trompet uit de koffer is gepakt olie ik de ventielen nog even in. Gisteravond liep het eerste ventiel niet helemaal lekker.

Om mij heen gaan steeds meer muzikanten ook hun plaatsje zoeken. Evelien komt naast me zitten en vraagt enthousiast of ik zaterdagavond niet vergeet te kijken naar de Droomshow.

Nog steeds komen muzikanten binnen, overal hoor je een gezellig gepraat.

Ik blaas mijn instrument warm. Ik speel enkele drieklanken, lage tonen, hogere, lange noten. In mijn hoofd zit een melodie die ik dinsdagavond heb gespeeld tijdens de repetitie van de big band. Als vanzelf vormen de losse noten die ik speel langzamerhand deze melodielijn.

Ik stop, want ik zie nu dat de dirigent achter zijn lessenaar staat te wachten. Nog steeds komen mensen binnen. Maar het is al half acht geweest, dus we zouden toch maar eens moeten beginnen.

We spelen gezang 294 uit het "gele boekje". Ik zie een kruis aan de sleutel en bereken dat we straks dus een mol moeten spelen. We zijn namelijk al enkele weken aan het oefenen om onze partij een toon lager of een toon hoger te spelen dan hij op papier staat. Tijdens het spelen proberen Agneta en Carline, die nog niet klaar waren, giechelend tussen de rijen door te komen om naar hun plaats te gaan. Het is zo nauw dat het niet lukt, en nadat het koraal gespeeld is maken we plaats zodat ze erdoor kunnen. Hoewel er slechts op de 1^e en 5^e stoel een plaats is willen ze heel graag naast elkaar zitten. Dat lukt.

"Strieken, Teun!" denk ik als ik zie dat de contrabas officieel in gebruik is genomen.

De basgroep is trouwens goed op sterkte gekomen de laatste tijd. Ben Barink is er vanavond niet, hij bespeelt de grote besbas. Jan Hebing, die de esbas speelt, heeft sinds kort steun gekregen van Jan Menkveld. Twee Jannen op esbas. Mooi lastig voor de dirigent: oude Jan en jonge Jan, of grote Jan en kleine Jan (maar dan is kleine Jan de oude Jan en grote Jan de jonge Jan). Tenslotte is er Christa Hulsdouw, die de baritonsaxofoon bespeelt. Christa zat altijd bij de saxofoongroep. Maar tijdens

het muziekweekend, deze zomer op de Baankreis, is ze bij de basgroep gaan zitten. Ik weet niet hoe de heren dit voor elkaar gekregen hebben, maar Christa voelt zich bij de grote jongens heel goed thuis.

De dirigent vindt het nodig om het orkest goed af te stemmen. Hij begint met de klarinetten. Eerst speelt de hele groep een c. Daarna beluistert hij stuk voor stuk elke muzikant. "Een stukje uit" en "Kun je nog wat in?" hoor je telkens. Op deze manier worden alle instrumentgroepen gestemd. De trombones klinken in 1 keer goed. Erwin, Rob en Wessel trekken gezichten alsof ze willen zeggen: "Ach ja, goede muzikanten zoals wij stemmen altijd." Helaas klinken de trompetten zo vals als een kraai. Wij kunnen de trombonisten vanavond dus niet de loef afsteken. Jammer! Als de basgroep aan de beurt is moet Christa herhaaldelijk haar baritonsax bijstemmen. "Dan moet je ook maar geen altsax spelen in Harfsen" wordt er geroepen. (Christa is namelijk ook lid van fanfare S.D.G.).

We repeteren nu "Ross Roy", een moeilijk stuk. Zonder te stoppen spelen we het door. Daarna kiest de dirigent een aantal passages uit die hij wil bijwerken.

Dan komt "Acclamation", een van de concourswerken, op de lessenaar. Ik zie op tegen de hoge noten aan het einde, want ik heb mijn krachten al gebruikt bij het vorige nummer. Tot 8 maten voor het slot hou ik het vol, maar dan komt nog een hoge bes van 2 maten. Stiekem speel ik deze noot een octaaf lager. Dat hoort toch niemand. Als we dit stuk op het concours spelen, dan moet ik natuurlijk wel zorgen dat ik op volle sterkte ben want anders val ik door de mand.

In de pauze lopen we allemaal naar de foyer. Margreet Broer heeft ervoor gezorgd dat de koffie al klaar staat. Er is ook thee en chocolademelk. Al gauw zit iedereen gezellig met elkaar te kletsen aan de tafels en aan de bar. Bij mij aan tafel hebben we het over de dirigent. We vinden dat we het goed hebben getroffen met Wilfred. Hij heeft het orkest uitstekend in de hand en muzikaal weet hij goed wat hij wil. Ik vergelijk hem in gedachten met een kunstschilder, die precies die kleuren van zijn palet tovert die hij nodig heeft om zich te kunnen uitdrukken.

De koffiepot is nog niet leeg en Fennie Huzen schenkt voor de liefhebbers nog een tweede bakje in. Voordat het kopje leeg is maakt de dirigent kenbaar dat de pauze is afgelopen.

Boven blijkt dat er van de jeugdige muzikanten een groot deel in de pauze naar huis is gegaan. Die moeten vast nog huiswerk maken of zo. Jammer.

We spelen nog enkele stukken die we op het volgende concert gaan uitvoeren. Ik kijk op het schoolbord om te zien op welke datum dat concert plaatsvindt en zie dat we eerst op 30 oktober meewerken aan de opening van de vernieuwde sportzaal, waarna we op 31 oktober naar het concert in Nieuwleusen zullen gaan. Dat wordt weer een druk weekendje.

Verder zie ik op het bord dat er nog meer activiteiten zijn: Sinterklaas inhalen, oud papier acties, muziekexamens, plantenactie, millenniumconcert. Ik zal de data maar eens gaan opschrijven. O, ja, op 26 oktober wordt Ome Gerhard Tragter 80 jaar. Roelien Klooster heeft met de trompetgroep afgesproken dat we hem een serenade zullen brengen.

Plotseling zegt de dirigent: "Tot volgende week" en zie ik dat het alweer half 10 is geweest. Alle stoelen en instrumenten worden opgeruimd. Morgen is de bovenzaal weer schoollokaal.

De tijd is omgevlogen en ik merk dat de hoofdpijn, waar ik de hele dag last van had, is verdwenen.

Fluitend fiets ik naar huis.

"Juliana"historisch

Repetitieruimte

Van 1909 tot 1912 repeteerde "Juliana" in de grote keuken van "De Vetweide". Dit was toen de boerderij van de familie ten Have, nu bewoond door de familie Wiltink. Toen het ledenaantal groeide moest men in 1912 noodgedwongen "De Vetweide" verlaten en kon men terecht in het gebouwtje "Rust Roest" nabij de Ehze. Dit gebouwtje was eigendom van de familie van den Hohnert.

Na het repeteren was de houten vloer van de repetitieruimte altijd op enkele plekken nat. Mevrouw van den Hohnert ergerde zich daaraan, want ze dacht dat de muzikanten altijd op de vloer spuwden. Dat deze plekken werden veroorzaakt door het vocht dat uit de instrumenten lekte tijdens het blazen wilde mevrouw niet geloven. In het jaar 1919 moesten de muzikanten van "Juliana" het gebouwtje dan ook verlaten.

Men kon voortaan 's winters terecht in het verwarmde ketelhuis van de Almense melkfabriek en 's zomers in (het oude) Ons Huis.

Tijdens de jaarvergadering van 1923 werd de wens uitgesproken om te kunnen beschikken over een eigen repetitiegebouw. Enkele leden boden tijdens de vergadering spontaan een stukje grond aan waarop het gebouwtje zou moeten verrijzen. Vervolgens werden op de aangeboden grond tijdens de vergadering fantastische luchtkastelen gebouwd.

Secretaris/penningmeester H. Lok wist de vergadering weer veilig met beide benen op de grond te loodsen met zijn vraag hoe dit alles gefinancierd moest worden.

Men besloot aandelen uit te geven van f 2,50 per stuk, tegen een rente van 4%.

Dit was een gouden idee, want er werden maar liefst 135 aandelen verkocht.

Het bedrag waarover "Juliana" kon beschikken was groot genoeg om een directiekeet aan te schaffen. In 1925 maakte men voor het eerst gebruik van het repetitiegebouwtje, dat gelegen was aan de Scheggertdijk.

Toen er in 1943 geen brandstof meer beschikbaar was voor verlichting en verwarming besloot men het repetitiegebouw publiek te verkopen. Voortaan ging men repeteren bij Heuvelink in "De Aanleg". Deze situatie heeft bestaan tot 1967.

In het midden van de zestiger jaren heeft de vereniging een verjongingskuur ondergaan. Omdat het ledenaantal alsmaar zakte heeft het bestuur, bijgestaan door dirigent H. Span, een grote ledenwerfactie gehouden onder de jeugd. Toen de kinderen zo ver waren dat ze mochten meespelen in het grote orkest, bleek dat sommige ouders bezwaren hadden tegen het feit dat er geoefend werd in een café. Het bestuur had het hier moeilijk mee. Enerzijds kon men zich die bezwaren wel voorstellen, anderzijds was men nu al meer dan 20 jaar gastvrij ontvangen in "De Aanleg".

Toen de heer Heuvelink zijn zaak echter in 1967 verkocht was dat voor het bestuur een mooie gelegenheid om op een elegante manier van repetitieruimte te kunnen veranderen.

De nieuwe repetitieruimte werd "Het Ketelhuus", de ruimte van de voormalige melkfabriek, in bezit van de gebroeders Pardijs. Twintig jaar lang was dit het onderkomen van "Juliana". Het was belangrijk voor de vereniging om te kunnen beschikken over een eigen ruimte van waaruit alle activiteiten plaatsvonden. Niet alleen werd "Het Ketelhuus" (of "het muzieklokaal", zoals het meestal genoemd werd)

gebruikt voor de orkestrepetities, maar ook alle muzieklessen vonden er plaats. Tevens was het de uitvalsbasis bij alle optredens en bij oud-papieracties. De ruimte was sober, en werd in de loop der tijd enkele malen opgeknapt. Toen de ruimte in verband met energiebesparing werd geïsoleerd leverde dit zo'n grote reductie van het gasverbruik op, dat de GAMOG-inspecteur hoogstpersoonlijk een kijkje kwam nemen om te controleren of er niet met de gasmeter was geknoeid.

In 1987 werd "Juliana" de huur opgezegd, omdat drukkerij van Klaveren de ruimte nodig had voor uitbreiding.

"Juliana" ging voortaan repeteren in de bovenzaal van "Ons Huis". We kregen van het bestuur en de beheerders van de Stichting "Ons Huis" alle medewerking, en voelen ons daar echt thuis.

Oorlog en bevrijding

Op 29 augustus 1939 moest onze vereniging wegens de mobilisatie plotseling 7 muzikanten missen. In mei 1940 keerde het zevental gelukkig weer heelhuids in Almen terug.

Aan concoursen nam "Juliana" tijdens de Tweede Wereldoorlog niet deel.

Vervoersproblemen waren daar onder andere de oorzaak van. Wel werden er jaarlijks enkele concerten gegeven in Almen en Harfsen.

"Juliana" is jarenlang de muziekvereniging voor Almen én Harfsen geweest, en had ook Harfsenaren onder haar leden. Toen Harfsen de eigen muziekvereniging "Soli Deo Gloria" kreeg, veranderde dit langzamerhand. Op ons huidige vaandel staat echter nog steeds "Muziekvereniging Juliana Almen-Harfsen".

In 1941 moest de vereniging zich van de bezetter laten inschrijven bij de Stichting voor Niet-commerciële Verenigingen. Men kreeg een schrijven van de Procureur Generaal te Arnhem waarin stond dat het niet nodig was in het belang van de openbare orde de naam "Juliana" te veranderen.

In 1943 moest wegens een gebrek aan brandstof het repetitiegebouwtje aan de Scheggertdijk worden afgestoten. In september 1944 heeft de vereniging de repetities moeten staken omdat men vanaf 20.00 uur niet meer over straat mocht. Dit duurde tot de bevrijding, april 1945.

Toen men de repetities wilde hervatten, om een muzikale bijdrage te kunnen leveren aan de feestelijkheden, bleek echter dat de Canadese bevrijders als souvenir een aantal instrumenten en het vaandel hadden meegenomen. Uit die tijd dateert een door de secretaris opgesteld proces-verbaal. Daarin staan uitvoerige verklaringen van de gedupeerde muzikanten J. Tragter, H. Wentink, G. Pasman, G. Braakman, Alida Olden en H. Peters, die allen hun instrument kwijt waren. Voorts waren de instrumenten van Adriana Derksen, J. Plekkenpol en B. Zweers zwaar beschadigd.

De verklaring van H. Wentink:

"Op 4 April 1945 had ik in bewaring een piston, in eigendom toebehoorende aan de Muziekvereniging "Juliana Almen-Harfsen" te Almen, toen ik mijn woning wegens krijgsverrichtingen moest verlaten. Canadeesche militairen legerden zich in mijn woning. Het instrument bevond zich nog, verstopt voor de moffen, onder den vloer in mijn woning, de vloer was opengebrouwen, het karpert lag in den hoek der kamer en het instrument was weg. Ik weet zeker dat deze diefstal niet door de Duitsche weermacht is gepleegd."

J. Pardijs (Ome Jo) kan zich in een krantenartikel uit 1984 nog herinneren hoe hij in 1945 de grote trom voor de vereniging behield: *"Ik zag dat een Canadees het instrument meenam. Toen hij het had weggelegd, ben ik er naar toegegaan en heb de trom op mijn fiets meegenomen. Op die trom spelen we nu nog steeds."* Zelfs nu, in 1999, wordt deze grote trom nog steeds gebruikt!

De totale schade bedroeg f 1504, -. De schade werd vergoed door het oorlogsschade fonds. Het toenmalige hoofd der school, de heer van 't Sant, voerde een briefwisseling met de Canadese ambassadeur. Hij wilde zo proberen een vergoeding voor het verdwenen vaandel te krijgen. Er kon niets bewezen worden, maar de ambassadeur gaf uit eigen zak een bijdrage aan het inmiddels tot stand gekomen vaandel fonds. Tijdens de receptie ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van "Juliana" bood de heer van 't Sant namens de Almense bevolking het nieuwe vaandel aan.

Enkele aardige anekdotes die de heren Ruitkamp en ten Have penningmeester en voorzitter in een krantartikel 1959 vertelden, wil ik u niet onthouden:
"Van toen prinses Marijke geboren was bijvoorbeeld. Toen bevroren de instrumenten onder het blazen. Ze moesten worden ontdooid bij het sanatorium, bij Heuvelink en tenslotte bij het vreugdevuur. Voorzitter ten Have zat toen met een verbrande voet thuis. Men wilde hem een serenade brengen, maar 't kon niet omdat de instrumenten al weer waren bevroren. En diepvriesmuziek bestaat nog niet. De muziek marcheerde die dag dwars over het ijs het kanaal over. En het verhaal van het concours in 1914 in Brummen, toen men per fiets naar Brummen ging, maar bij Zutphen twee Jan Pleziers moest huren bij van Hemert omdat het zo gruwelijk regende.

Uniformen

In het begin van de zestiger jaren komt voor het eerst de wens om uniformen te dragen voorzichtig in de notulen van bestuursvergaderingen tot uitdrukking. Tot deze tijd waren de muzikanten van "Juliana" gekleed in "t beste pak".

In 1960 werd er in het dorp een commissie gevormd, die van plan was geld te gaan inzamelen voor uniformen, of voor nieuwe instrumenten. Op een repetitieavond besloten de leden echter te kiezen voor een nieuw instrumentarium.

In 1969 kreeg "Juliana" voor het eerst de beschikking over uniforme kleding. Onder leiding van de heren Brandenburg, Hoogendoorn en Mannen werd het bedrag dat nodig was voor de aanschaf van uniformen ingezameld.

Tijdens het jubileumconcert ter gelegenheid van het 60 jarig bestaan van "Juliana" werden de uniformen door de heer van 't Sant officieel aangeboden.

De uniformen waren uitgevoerd in de Gelderse kleuren: een blauwe blazer, een grijze rok of broek en een goudgele uitmontering.

De uniformen die in 1969 geschonken werden waren 14 jaar later wat aftands en armoedig geworden. Na een lange discussie besloot "Juliana" een poging te wagen om geld voor nieuwe uniformen bij elkaar te krijgen.

Een team inzamelaars haalde het geweldige bedrag van ruim f 25000, - op. Het bestuur besloot, met inspraak van de leden, voor dat bedrag een bordeauxrood /

zwarte combinatie aan te schaffen. Tijdens het Almens Feest van 1983 presenteerde "Juliana" zich daarmee voor het eerst.

Het ledenaantal.

In de zeventiger jaren was het aantal leden van "Juliana" onvoldoende om aan concoursen deel te kunnen nemen.

Om de toekomst van "Juliana" een gunstige wending te geven werd begonnen met het geven van blokfluitlessen op de Julianaschool. In het eerste jaar gaven meer dan 30 kinderen zich voor deze lessen op.

Op initiatief van dirigent Harry ten Brinke trok "Juliana" in 1979 twee leraren voor hout- en koperinstrumenten aan. De leerlingen werden niet langer opgeleid door volwassen muzikanten of door de dirigent, maar door professionele docenten. Op deze manier hoopte het bestuur de kwaliteit van het orkest te verbeteren. Ook hoopte men dat dit een gunstige invloed op het ledenaantal zou hebben. In 1982 tekende die ontwikkeling zich voor het eerst af: het aantal orkestleden steeg van 26 naar 31 (momenteel 49!).

In 1984 werd Henk Vrugink benoemd tot dirigent van "Juliana", hij is nog steeds als leraar koperblazers verbonden aan onze vereniging.

Het laatste concours waaraan "Juliana" deelnam vond plaats in schouwburg "Amphion" te Doetinchem in november 1996. Onder leiding van onze toenmalige dirigente Ira Wunnekink behaalden we, uitkomend in de 2^e afdeling K.N.F.M, een eerste prijs met promotie naar de 1^e afdeling.

We hopen volgend jaar, in 2000 dus, onder leiding van dirigent Wilfred Kampjes opnieuw aan een concours deel te nemen.

Koninklijk zilver voor jubilerende muzikanten

Op 14 maart 1987 gaf "Juliana" een winteruitvoering in zaal "Ons Huis" te Almen. Tijdens deze uitvoering werden twee leden gehuldigd, die maar liefst 60 jaar lid waren van "Juliana". Burgemeester W. J. P. van Notten decoreerde de jubilarissen Willem Ruiterkamp en Jo Pardijs met de zilveren eremedaille in de Orde van Oranje Nassau.

Willem Ruiterkamp werd bovendien benoemd tot erelid van de vereniging. Een onderscheiding die erevoorzitter Jo Pardijs al verworven had.

Een staande ovatie van zowel het publiek als het orkest was de waardering voor ome Jo en ome Willem, zoals beide heren door de leden van "Juliana" genoemd werden. Zowel Willem Ruiterkamp als Jo Pardijs hebben veel betekend voor de vereniging. Ruiterkamp was jarenlang de penningmeester van "Juliana", terwijl Pardijs vele jaren voorzitter is geweest.

Beide heren zijn inmiddels overleden, maar de leden van "Juliana" zullen hen niet snel vergeten.

Henk Muileman.